

Stålvallaskolan
Box 1006
680 96 Lesjöfors

2010-04-08
1 (10)
Dnr: 40-2009:1773

Filipstads kommun
Box 302
682 27 Filipstad

Kvalitetsgranskning av Stålvallaskolan i Filipstads-kommun

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat om Stålvallaskolan, med rektorn som ytterst ansvarig, har ett fungerande system för att följa upp och utvärdera elevers kunskapsutveckling. Vidare har det granskats huruvida skolan har ett system för att utforma åtgärder, i syfte att förbättra kunskapsresultaten på skolan. Granskningen och bedömningen av hur väl skolan uppfyller statens krav har genomförts utifrån skollagen, läroplaner, övriga författningar för skolan samt forskning på skolområdet.

Skolinspektionen bedömer att Stålvallaskolan uppvisar brister och behöver vidta åtgärder i följande avseenden:

- Rektorn behöver se till att skolan i större utsträckning samlar in resultat och beskriver kunskapsresultaten på skolnivå.
- Rektorn behöver se till att skolan i större utsträckning utvärderar kunskapsresultat på skol- och gruppnivå. Rektor behöver även se till att skolans utvärdering på skolnivå dokumenteras mer utförligt.
- Rektorn behöver se till att skolans arbete med uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling präglas av en större systematik, att arbetet omfattar samtliga ämnen, årskurser och nivåer.
- Rektorn behöver se till att skolans åtgärdsarbete i större utsträckning sker utifrån en utvärdering av kunskapsresultaten.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. 2010-07-08 ska Stålvallaskolan skriftligt redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits samt hur insatserna avses leda fram till uttryckliga kvalitetsförbättringar gällande ovanstående brister.

Skolans redogörelse sänds per e-post/ post till den utredare som undertecknat beslutet till höger, under adress Magnus.Jonasson@skolinspektionen.se eller adress Magnus Jonasson, Skolinspektionen, Kungsgatan 20, 411 19 Göteborg.

Skolinspektionens granskning av Uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling i Stålvallaskolan i Filipstads kommun

1. Bakgrund

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av skolors arbete med uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsresultat, samt av det åtgärdsarbete skolor bedriver, under perioden september 2009 till mars 2010. Granskningen av A skola i B kommun ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer att redovisas i Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport "Uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling".

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Kvalitetsgranskningens syfte är att påverka skolorna så att de får ökad kännedom om de krav som ställs på skolor och rektorn, samt att stärka de strukturer skolorna har så att de målinriktat kan följa upp, utvärdera och utarbeta åtgärder för att förbättra elevers kunskapsresultat.

Skolans arbete med uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling granskas i sin helhet över samtliga årskurser för att kunna se om skolan har ett sammanhållet system för kvalitetsarbetet samt för att kunna avläsa eventuella spridningseffekter mellan de lägre och högre årskurserna. Granskningen inriktar sig enbart på kunskapsresultaten, andra målområden skolan har ingår inte i denna granskning. Följande huvudfrågor ska belysas med hjälp av granskningen:

1. Ser rektorn till att det görs en kunskapsresultatbeskrivning (*uppföljning*) på skolan och att skolan har ett system för det arbetet?
2. Ser rektorn till att det görs en analys av vad kunskapsresultaten beror på (*utvärdering*) och att skolan har ett system för det arbetet?
3. Ser rektorn till att det utformas åtgärder som bygger på analysresultat och som syftar till att förbättra kunskapsresultaten?

2. Underlag för bedömning

2.1. Författningsstöd

De nationella skolförfattningarna anger att skolan har en skyldighet att utveckla sin verksamhet så att den svarar mot uppställda mål. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Rektorn har det övergripande ansvaret för skolans resultat och för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen och därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för bl.a. att sko-

lans arbetsformer utvecklas (se vidare 4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, samt 9 kap. skollagen för fristående skolor).

2.2. Forskningsstöd

Det finns en vetenskaplig logik för att uppföljning och utvärdering ska göras för att skolorna ska kunna åstadkomma resultatförbättring. Enligt denna logik är ett bra kvalitetsarbete en förutsättning för förbättrad undervisningskvalitet, åtminstone på sikt. Ett uttryck som ofta återkommer inom skolforskning på området är "framgångsrik skola". Det definieras som en skola "där elevernas prestationer väsentligt överstiger resultaten i skolor i allmänhet med motsvarande villkor, främst med avseende på elevernas socioekonomiska bakgrund"¹. Studier av framgångsrika skolor visar att dessa skolor kännetecknas av att de leds av en rektor som har starkt fokus på elevernas prestationer och har höga förväntningar på eleverna. Vidare pekar studierna på att framgångsrika skolor aktivt använder uppföljning och utvärdering som grund för utveckling av undervisningskvaliteten.

2.3. Bedömningsgrunder

De tre områden som är föremål för granskningen i detta projekt definieras på följande sätt:

Med *uppföljning* menas här en fortlöpande insamling av information om verksamheten. Uppföljning kan baseras på kvalitativa beskrivningar, betyg, sammanställningar av provresultat och andra nyckeltal.

Med *utvärdering* avses här en mer ingående granskning och värdering av verksamheten, dvs. en fördjupad analys för att förstå och kunna förklara resultat i förhållande till målen i verksamheten och därigenom få underlag för åtgärder.

Med *åtgärdsarbete* avses här det system skolan har för att utforma åtgärder, utifrån kunskapsresultatutvärdering och i syfte att förbättra resultaten på skolan.

Kvaliteten på arbetet med uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete *bedöms* utifrån två aspekter, dels i vilken mån rektorn tar det övergripande ansvaret för arbetet och dels i vilken mån arbetet kännetecknas av systematik.

Hög grad av systematik utmärks av att skolans arbete med uppföljning, utvärdering och åtgärder:

¹ Grosin, L. (2003). Forskning om framgångsrika skolor som grund för skolutveckling. i *Skolutvecklingens många ansikten* (ss. 137-179). Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

- är kontinuerligt och processinriktat; dvs. pågår ständigt och/ eller återkommande och inkluderar olika aggregeringsnivåer på skolan (elev-, grupp* -, samt en övergripande skolnivå)
- präglas av fastlagda rutiner; dvs. skolan har en tydlig planering, ansvarsfördelning, tidplan, dokumentation, verktyg och metoder
- fokuserar på förbättring/ bättre resultat
- i första hand är ett verktyg för ett internt utvecklingsarbete.

*Med grupp menas i denna granskning en aggregering av elevers kunskapsresultat på en mellannivå. Resultat på mellannivå kan följaktligen aggregeras för pojkar och flickor, klass, årskurs, arbetslag, olika ämnen, undervisningsmetoder eller resultat för andra relevanta grupperingar som skolan identifierar.

De metoder och material som utgör grunden för granskningens genomförande är analys av dokument som skolan inkommit med till Skolinspektionen, en enkät till samtliga lärare som undervisar på skolan i årskurs 1-9 samt intervju med rektorn.

3. Stålvallaskolan

Stålvallaskolan ligger i Lesjöfors, med elever från förskoleklass till årskurs nio. Skolan har två byggnader. Den ena byggnaden inrymmer förskoleklass – årskurs 5, den andra årskurs 6 – 9. Skolan har 133 elever. Skolan leds av en rektor som också är rektor vid Ferlinskolan i Filipstad och har en tjänstgöringsgrad på 50 procent vid respektive skola. Under 2008 hade rektorn, tillsammans med en kollega även delat ansvar som områdeschef. Sedan år 2008 pågår ett samarbete med Ferlinskolan i syfte att kunna uppnå gymnasiebehörighet för elever med behov av särskilt stöd. Dessa elever kommer som regel till skolan i årskurs 8 eller 9.

Andelen elever som uppnått målen i samtliga ämnen fluktuerar kraftigt över tid. Under åren 2005 till 2009 skiftar andelen elever som uppnådde målen från 82 procent år 2007 ner till 53 procent år 2009. Av skolans kvalitetsredovisning framgår att det finns en betydande skillnad mellan pojkars och flickors resultat. Flickorna ligger högre när det gäller betyg i stort sett i alla ämnen. Undantaget är idrott där pojkarna når bättre resultat. Även när det gäller andel elever behöriga till gymnasiet så finns det en stor spridning. Under åren 2005 till 2009, mellan 100 procent behöriga elever år 2007 och 67 procent behöriga år 2006. År 2009 uppnådde 74 procent av eleverna gymnasiebehörighet medan det genomsnittliga meritvärdet låg på 181.

Skolan redovisar resultaten på de nationella proven i årskurs 5 eller 9. De kunskapsresultat som redovisas i kvalitetsredovisningen i övrigt, är redovisade över tid och har ett övergripande perspektiv och relaterar ofta till motsvarande resultat för riket.

För elever i de tidigare årskurserna redovisas inte kunskapsresultaten på skolnivå, men väl på elevnivå genom individuella utvecklingsplaner (IUP) och eventuella åtgärdsprogram.

I den genomförda lärarenkäten skattar lärarna att de sammantagna kunskapsresultaten är goda vilket också rektorn uppger i en självskattning. Resultatet motsägs av att den andel elever som uppnått målen i samtliga ämnen och den andel elever som uppnått gymnasiebehörighet fluktuerar kraftigt över tid.

När det gäller redovisningen av elevernas måluppfyllelse har lärarna och rektorn skattat att redovisningen är god.

4. Skolinspektionens bedömning

4.1. Samlad bedömning av skolan

Granskningen av skolans arbete med uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat samt åtgärdsplanering kännetecknas av fasta rutiner och kontinuitet. Rektor tar ett övergripande ansvar för verksamhetens arbete, det finns en struktur och fasta rutiner i arbetet kring uppföljning, utvärdering och åtgärder.

Emellertid finns det brister inom de olika områdena när det gäller den övergripande systematiken:

Rektorn behöver se till att skolan i större omfattning samlar in och beskriver elevernas kunskapsutveckling på skolnivå.

Av intervju med rektor, lärarenkäten samt den bakgrundsinformation skolan inkommit med framgår att skolan befinner sig i en utvecklingsprocess när det gäller uppföljning och redovisning av kunskapsresultatet vid skolan. I denna process är det av yttersta vikt att rektorn ser till att det skapas tydligare avstämningstillfällen för arbetet med kunskapsuppföljning.

Skolans utvärderingsarbete behöver utvecklas till att i större omfattning inbegripa skol- och gruppnivå. Särskilt angeläget är det att skolan analyserar vad skillnaden mellan pojkars och flickors resultat beror på. Utvärderingen av kunskapsresultat på skolnivå behöver även dokumenteras i större utsträckning. Skolor ska sträva mot att alla elever ska nå hundra procentig måluppfyllelse. Vid kommunikering med rektorn framkommer att det i kommunens skolplan för 2009 under "*Utveckling, lärande och kunskaper*" finns intaget som mål för kommunen att: "*Betyg och resultat successivt förbättras till att minst ligga i nivå med genomsnittet för riket*". Denna skrivning ligger enligt rektorn till grund för att skolan hittills använt sig av riket som jämförande indikator för framgång.

Det är av allra största betydelse att skolans arbete med att ta fram åtgärder i större utsträckning bygger på en utvärdering av elevernas kunskapsresultat. En förutsättning

för detta är att kunskapsresultaten redovisas utförligare på skolnivå samt att rektorn ser till att det skapas tydligare avstämningsstillfällen.

Skolan behöver bli bättre på att i sin årliga kvalitetsredovisning beskriva kunskapsresultat i större omfattning samt vilka åtgärder skolan avser att vidta för att förbättra kunskapsresultaten.

För att skolans arbete med uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling ska präglas av en större systematik, behöver rektorn främst se till att skolans arbete omfattar samtliga ämnen, årskurser och nivåer (skol-, klass- och elevnivå).

4.2. Uppföljning av elevernas kunskapsresultat

I detta avsnitt granskas om det sker en systematisk insamling och beskrivning av elevernas kunskapsresultat.

I den dokumentation Skolinspektionen tagit del av redovisas resultaten från nationella prov i årskurs 9 i ämnena engelska, matematik och svenska. Resultaten från proven jämförs med de resultat eleverna uppnådde när de genomförde de nationella proven i årskurs 5. I övrigt när det gäller resultat och måluppfyllelse i förhållande till nationella mål redovisar skolan en översiktlig bild av hur eleverna har uppnått målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9. Redovisning på detaljnivå utifrån ämne görs inte.

Uppföljningen av kunskapsresultaten i skolans kvalitetsredovisning är mycket begränsad och redovisar enbart resultaten på nationella proven i årskurs 9 samt en översiktlig bild av hur eleverna har nått målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9. De kunskapsresultat som redovisas sker i stor utsträckning i jämförelse med genomsnittliga motsvarande värden för riket.

Skolans arbetsplaner, det finns en för förskoleklass – årskurs 5 samt en för årskurs 6 – 9, beskriver till stor del översiktligt hur målen ska nås, t.ex. anges att det ska vara en kontinuerlig uppföljning av elevernas kunskapsutveckling och respektive lärare ska förmedla kunskapsmålen till eleverna.

På skolnivå använder sig rektor av de nationella proven, diagnoser och tester för att fördela skolans resurser.

Nationella proven i årskurs 5 och 9 är viktiga avstämningsnivåer i skolans uppföljningsarbete. Jämsides med detta används även olika former av tester och diagnoser i de olika årskurserna. Olika former av avstämningsarbete som lärarna gör i samband med t.ex. studie- och ferietjänst dagar ska ge en bild av resultaten på gruppnivå.

På elevnivå följs eleverna upp på klasskonferenser varje termin där varje elevs utveckling diskuteras, vid utvecklingssamtal, genom individuella utvecklingsplaner (IUP) samt genom eventuella åtgärdsprogram.

Vid intervjun med rektorn framkommer att det på skolan pågår en utvecklingsprocess i att skriva individuella utvecklingsplaner (IUP) samt skriftliga omdömen. Ett arbete som enligt rektorn kommer att medföra att uppföljningen och redovisningen av elevernas kunskapsresultat i de högre och lägre åldrarna vid skolan kommer att bli mer konsekvent när processen är fullt genomförd. Rektorn har för avsikt att under år 2010 införa ett "signalsystem" för elevernas kunskapsutveckling utifrån ett individ- samt klassperspektiv. Syftet med att införa ett sådant system är enligt rektorn att lättare, och tidigare, kunna identifiera elever och klasser i behov av stöd och extra resurser.

Under år 2009 förändrades innehållet i rektors tjänstgöring utifrån en grundtanke om ett "didaktiskt ledarskap". Syftet med denna förändring från kommunens sida var att lyfta bort administrativa uppgifter, i den mån det lät sig göras, från rektorerna och därmed bereda möjlighet för dessa att vara ute mer i verksamheten och att i större utsträckning kunna utöva det pedagogiska ledarskapet. Rektorn uttrycker en förhoppning om att detta kommer att generera positiva effekter för skolans arbete med uppföljning och utvärdering avseende kunskapsutvecklingen vid skolan. Rektorn kommer att kunna följa upp utvecklingen på klass- och elevnivå i en större omfattning än tidigare.

I lärarenkäten uppger 100 procent av lärarna som undervisar i årskurs 1 – 5, respektive årskurs 6 – 9 att skolan har tagit fram gemensamma bedömningskriterier för elevernas kunskaper i samtliga ämnen. Detta anser rektorn är en bra utgångspunkt för skolan att bygga vidare på i en pågående utvecklingsprocess.

I den bakgrundsinformation från skolledningen som skolan har inkommit med gör skolans rektor bedömningen att redovisningen av elevers måluppfyllelse i alla ämnen är god. I en bifogad kommentar framhåller rektorn även här den utvecklingsprocess som pågår vid skolan avseende uppföljning och redovisning av kunskapsresultat. Ett arbete som enligt rektorn kommer att ligga till grund för att i större utsträckning kunna följa och analysera samt redovisa resultat.

Bedömning: Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med uppföljning av elevernas kunskapsresultat delvis uppfyller de krav som ställs på systematik. Rektorn tar det övergripande ansvaret för arbetet med uppföljning av elevernas kunskapsresultat. Arbetet är till viss del systematiskt då arbetet är kontinuerligt och det finns rutiner för det på grupp- och elevnivå. Rektorn behöver emellertid förbättra arbetet med att samla in och beskriva kunskapsresultaten på en övergripande skolnivå.

4.3. Utvärdering av kunskapsresultaten

I detta avsnitt granskas om det på skolan sker en systematisk analys och värdering av kunskapsresultaten för att finna förklaringar och kunna vidta åtgärder.

Skolans dokumentation av utvärdering följer samma struktur som dokumentationen av kunskapsresultaten, se avs. 4.2. I kvalitetsredovisningen utvärderas bl.a. genomsnittligt

meritvärde för skolans elever i årskurs 9 mellan åren 2001 – 2008, i jämförelse med motsvarande genomsnittligt meritvärde för riket samt andelen elever som uppnått målen i alla ämnen i årskurs 5 samt årskurs 9. För åk 9 görs en jämförelse med andel elever i riket som uppnått målen i alla ämnen. De slutsatser som dras utifrån utvärderingarna av kunskapsresultaten utgår även de i huvudsak från jämförelsen med riksgenomsnittet. Slutsatserna av utvärderingarna är mot bakgrund av detta vaga och därför svåra att läsa ut. I en av skolans arbetsplaner omnämns som ett av skolans förbättringsområde analys av betygsstatistik.

På gruppnivå, men även på elevnivå, sker en dokumentation av analyser i samband med klasskonferenser. Dokumentation på elevnivå sker genom elevernas individuella utvecklingsplaner (IUP) samt eventuella åtgärdsprogram som en elev har. Analyserna revideras kontinuerligt av främst lärarna.

I lärarenkäten uppger 100 procent av lärarna som undervisar i årskurs 1 – 5 att de analyserar vad enskilda elevers resultat beror på, 100 procent uppger att de analyserar vad olika elevgruppers resultat beror på medan ingen av lärarna uppger att det analyseras vad hela skolans resultat beror på. Lärarna som undervisar i årskurs 6 – 9 uppger att 80 procent analyserar vad en enskild elevs resultat beror på, 90 procent att de analyserar vad olika elevgruppers resultat beror på. Samtliga uppger att analys av hela skolans resultat görs. Samtliga lärare som undervisar i årskurs 1 – 5 uppger att de har analyserat om insatta åtgärder har givit förväntade effekter. Motsvarande siffra för lärare som undervisar i årskurs 6 – 9 är 90 procent. Rektorn gör bedömningen att skolans arbete med analys av kunskapsresultat är ganska bra.

Bedömning: Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med utvärdering av elevernas kunskapsresultat delvis uppfyller de krav som ställs på systematik. Arbetet är till viss del systematiskt då det är kontinuerligt och det finns rutiner för det på elevnivå. Rektorn behöver emellertid se till att skolans kunskapsresultat i större utsträckning analyseras på skol- och gruppnivå. Utvärderingen av kunskapsresultat på skolnivå behöver även dokumenteras mer utförligt. Avslutningsvis vill Skolinspektionen särskilt påpeka att den jämförande indikator för framgång som skolan använder sig av, genomsnitt för riket, inte är godtagbar. Utgångspunkten måste vara en hundra procentig måluppfyllelse.

4.4. Åtgärder utifrån en utvärdering av kunskapsresultaten

I detta avsnitt granskas om skolan har en systematik i arbetet med att utforma åtgärder utifrån en utvärdering av kunskapsresultaten.

De åtgärder skolan sätter in på skolnivå yttrar sig huvudsakligen genom den resursfördelning och den bemanning rektorn beslutar om inför ett nytt läsår. När det gäller åtgärder på gruppnivå som t.ex. resursförstärkning så beslutas dessa vanligen vid klass-

konferenser men det görs även i samband med att rektorn får signaler från undervisande lärare.

Av intervjun framgår att åtgärderna som sätts in på skolnivå såsom resursfördelning och bemanning ofta utgår från ett längre perspektiv, ett läsår, men det finns möjlighet till omfördelning om det skulle uppstå behov under terminerna. Exempel på ett sådant behov kan vara när skolan tar emot elever från Ferlinskolan som skolan samarbetar med och där syftet är att elever med behov av särskilt stöd ska kunna bli behöriga till gymnasiet.

Åtgärder på skol- och gruppnivå sätts in utifrån de behov som framkommer vid klasskonferenserna som genomförs varje termin men också utifrån resultaten på de nationella proven.

På elevnivå identifieras elevers behov av åtgärder fortlöpande av undervisande lärare som vid sin bedömning kan ta hjälp av skolans speciallärare och specialpedagog. De åtgärdsprogram som sedan upprättas utvärderas fortlöpande, hur ofta det sker är beroende av om åtgärden är av mer kort- eller långsiktig karaktär.

I lärarenkäten uppger samtliga lärare som undervisar i årskurs 1 – 5 att skolans åtgärder bygger på en analys av kunskapsresultaten, motsvarande siffra för lärare som undervisar i årskurs 6 – 9 är 90 procent. I den bakgrundsinformation som skolan inkommit med gör rektorn bedömningen att skolans åtgärdsarbete för förbättrat kunskapsresultat är ganska bra.

Bedömning: Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med att ta fram åtgärder utifrån en utvärdering av kunskapsresultaten till viss del är systematiskt då det finns en struktur och fasta rutiner för hur åtgärder sätts in på de olika nivåerna, skol- grupp- och elevnivå. Rektorn behöver dock se till att skolans arbete med åtgärder, i syfte att förbättra kunskapsresultaten, tydligare kopplas till en utvärdering av de nuvarande kunskapsresultaten.

På Skolinspektionens vägnar

Bertil Karlhager
Enhetschef

Magnus Jonasson
Utredare